

העונה ה־25

כשנגמרות המלים - מתחילה המוסיקה

קונצרט מס. 5

כינור גדול

נעם שריף, מנצח | נאביל שהטה, קונטרבס

לארס־אריק לארסון (1908-1986)

קונצ'רטו ל־קונטרבס ולתזמורת כלי קשת אופ. 45, מס' 11
(בכורה ישראלית)

דמיטרי שוסטקוביץ' (1906-1975)

סימפוניה לכלי קשת, אופ. 118'
(מעובדת מרביעייה לכלי קשת מס' 10 בלה במול מז'ור, אופ. 118
בידי רודולף ברשאי)

הפסקה

סרגיי קוסביצקי (1874-1951)

קונצ'רטו לקונטרבס, אופ. 3 בעיבוד לתזמורת כלי קשת

יוזף היידן (1732-1809)

סימפוניה מס' 44 במי מינור, הוב. I: 44 "סימפונית האבל"

● **מוזיעין** | היכל התרבות, יום ב' 1.6.09 בשעה 20:30

● **ירושלים** | אולם ימקא, יום ג' 2.6.09 בשעה 20:30

● **תל אביב** | מוזיאון תל אביב לאמנות, יום ה' 4.6.09 בשעה 20:30

נגנים אורחים: דריה צ'פלין, יוני גרטנר - ויולה; שירה מני - צ'לו; דימיטרי רוזנצווייג - קונטרבס

הקאמרטה הישראלית ירושלים
מנהל מוסיקלי: אבנר בירון

כתיבת התכנייה: קדם ברגר עיצוב: חגית מימון

צילום: דן פורס

בין יצירותיו החשובות ביותר נחשבות שלושת היצירות הווקאליות הגדולות אשר מהוות טרילוגיה: "מחייה המתים", "פאסיון ספרדי" ו"תהילים של ירושלים". יצירתו "בראשית" הוזמנה עלידי הפילהרמונית הישראלית ובוצעה בניצוח זובין מהטה בקונצרט חגיגי לרגל שנת היובל למדינה.

נעם שריף מנצח בקביעות על יצירותיו ועל יצירות מן הרפרטואר התזמורתי המקובל בארץ וברחבי העולם ואף נותן קורסים מיוחדים למנצחים צעירים בארץ ובעולם. בין היתר לימד ב"מוצרטאום" בזלצבורג, במלבורן ובקלן. בין השנים 1989-1995 היה המנהל המוסיקלי של התזמורת הסימפונית הישראלית ראשון לציון. לפני כן ניהל תזמורות שונות, יסד וערך פסטיבלים שונים למוסיקה ברחבי הארץ. היה יועץ מוסיקלי לפסטיבל ישראל והגיש תוכניות מוסיקה אינספור ברדיו ובטלוויזיה.

מאז 1990 מכהן נעם שריף כפרופסור לניצוח וקומפוזיציה באקדמיה למוסיקה באוניברסיטת תל-אביב שאותה אף ניהל בין השנים 1998-2000. בינואר 2002 מונה למנהל המוסיקלי של התזמורת הקאמרית הישראלית. באפריל 2004 מונה נעם שריף למנהל המוסיקלי של תזמורת הסימפונית החדשה חיפה ואת עבודתו עימה החל בעונת 2004-2005. יצירותיו של נעם שריף מוצאות לאור עלידי המכון למוסיקה ישראלית ועלידי הוצאת C.F. PETERS מפרנקפורט. נעם שריף זכה בפרס אקו"ם, הוא הזוכה בפרס א.מ.ת. היוקרתי בתחום המוסיקה הקלאסית לשנת 2003, והוכרז כאחד מ-50 הדמויות החשובות ביותר בתולדות המוסיקה בארץ.

עלידי טובי הגופים המבצעים ואף יוצאות לאור לעיתים קרובות על-גבי תקליטורים של חברות בינלאומיות שונות. בין הגופים המבצעים את יצירותיו ניתן להזכיר את התזמורת הפילהרמונית הישראלית שביצעה ומבצעת את יצירותיו באופן סדיר, את תזמורת הרדיו של בוואריה, את תזמורת הבי.בי.סי ואת התזמורת הפילהרמונית של ברלין.

במוסיקה של שריף ניתן למצוא פיתרון מקורי למיזוג בין מזרח ומערב. בין המוטיבים המוסיקליים של ארצות המזרח התיכון הקדום לבין התרבות המוסיקלית המערבית.

נעם שריף, מחשובי המוסיקאים הישראליים, נולד בתל אביב ב-1935. את השכלתו המוסיקלית רכש נעם שריף בישראל אצל פאול בן-חיים וזאב פרידלנדר. מאוחר יותר השתלם בניצוח אצל איגור מרקביץ' בזלצבורג ובקומפוזיציה אצל בוריס בלאכר בברלין. כמו כן למד פילוסופיה באוניברסיטה העברית בירושלים. מאז ביצוע הבכורה של יצירתו, "אקדמות למועד", עלידי התזמורת הפילהרמונית הישראלית בניצוחו של לאונרד ברנשטיין בפתיחת היכל התרבות ב-1957, מבוצעות יצירותיו של נעם שריף בארץ וברחבי העולם

צילום: Sonja Mueller

בקביעות בפסטיבלים יוקרתיים, כגון שלזוויג הולנשטיין, הפסטיבל הבינלאומי הקאמרי בירושלים, הפסטיבל בבאת' ופסטיבל הפסחא בזלצבורג. הוא הופיע עם אמנים ידועי שם כתומס קווסטהוף, ניקולאי זניידר, כריסטוף פופן, ילנה בשקירובה, ויויאן הגנר ודניאל בארנבוים. הוא מופיע בקביעות ברסיטלים ובקונצרטים של מוסיקה קאמרית. ביחד עם עמיתיו מהפילהרמונית של ברלין ייסד את חמישיית כלי המיתר של בפילהרמונית.

שהטה מקפיד לתמוך במוסיקאים צעירים ומבטיחים. חרף התחייבויותיו הרבות, הוא מעורב מאוד בפעילות תזמורת הדיוואן מזרח-מערב, שהוא חבר בה שנים רבות. הוא מקיים בקביעות כיתות אמן באירופה, ישראל ויפן ומלמד באקדמיה של הפילהרמונית הברלינגאית. משנת 2007 הוא מכהן במשרת פרופסור בבית-הספר למוסיקה ולאמנויות הבמה במינכן.

לאחרונה החל להקדיש מזמנו לניצוח. לאחר שהשתלם אצל דניאל בארנבוים ולורנס פוסטר ועבד עם תזמורות נוער ותזמורות קאמריות, הוא הופיע לראשונה כמנצח בקוטבוס, בשנת 2007. גוסטבו דודמל הזמין אותו בשנת 2008 לנצח על תזמורת הנוער ע"ש סימון בוליבאר מונצואלה. בעתיד הקרוב יעבוד עם מספר תזמורות, וביניהן התזמורת המלכותית מהאלה והתזמורת הקאמרית הגרמנית מברלין.

בשנה האחרונה פרש שהטה מהפילהרמונית של ברלין כדי להקדיש את כל זמנו לעיסוקיו האחרים.

2003 היה לנגן הקונטרבס הראשון שזכה בתחרות ARD היוקרתית המתקיימת במינכן. באותה שנה התמנה למשרת נגן קונטרבס ראשי בתזמורת המלכותית של ברלין. שנה לאחר מכן קיבל את אותה משרה בתזמורת הפילהרמונית של ברלין.

נאביל שהטה ניגן כסולן עם תזמורת רבות ברחבי העולם, וביניהן תזמורת הרדיו הבווארי, תזמורת גולבנקיאן מליסבון, הפילהרמונית של ברמן והתזמורת הקאמרית של מינכן. בעונת 2007/2008 הופיע לראשונה כסולן עם תזמורתו, הפילהרמונית של ברלין. הוא מופיע

נאביל שהטה הוא מנגני הקונטרבס המובילים של זמננו. בזכותו גברה המודעות לאפשרויות הסולניות של כלי זה, לא מעט הודות לעובדה שהזמין עבורו יצירות רבות, אותן ביצע בככרות ברחבי העולם.

הוא נולד בכווית ב-1980 להורים ממוצא גרמני-מצרי וחי בגרמניה מגיל חמש. הוא החל ללמוד פסנתר אך עד מהרה גילה את העדפתו לקונטרבס. הוא למד עם תומס צשרפה, פרופ' מישוורי בוניה ופרופ' אסקו לין. הוא זכה למלגות רבות ולפרסים רבים בתחרויות בפורטוגל, רומא וגרמניה. בשנת

נעה פרנקל

איתן דרורי

קלייר מגנאגי

אבנר איתי

אפרת כרמוש

אבנר בירון, מנהל מוסיקלי

צילום: דן פורטס

קונצרט מיוחד

**במסגרת פסטיבל התנ"ך והאהבה
בתיאטרון הרומי בבית גוברין
מוצ"ש 8.8.09 בשעה 21:15**

אבנר איתי, מנצח
נעה פרנקל, אלט
קלייר מגנאגי, סופרן
איתן דרורי, טנור
אנסמבל זמרי מורן
בניהולה המוסיקלי של נעמי פארן
מקהלת קולגיום ווקאל
בניהולו המוסיקלי של אבנר איתי

- 1 הנדל || תהלים מ"ב "כאייל תערוג", רי"ה 251ב
- 2 הנדל || "לאודטה פוארי" תהלים קי"ב, רי"ה 237
- 3 מנדלסון || "שמע תפילתי" תהלים נ"ה
- 4 דבז'אק || שירים תנ"כיים אופ. 99

כלים וקולות

קונצרט מס. 6: קודש וחול
200 שנה להולדת מנדלסון

אבנר בירון, מנצח
אפרת כרמוש, סופרן
מקהלת האקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים
בניהולו המוסיקלי של סטנלי ספרבר

- 1 פאני מנדלסון הנזל || קנטטה "איוב" (בכורה ישראלית)
- 2 אהרן חרל"פ || "תהלים"
- 3 פליקס מנדלסון || תהלים מ"ב, "כאיל תערוג על אפיקי מים"
- 4 פליקס מנדלסון || סימפוניה מס. 4 "האיטלקית"

חיפה | אולם רפפורט, יום ג' 23.6.09 בשעה 20:30
רחובות | אולם ויקס, מכון וייצמן, יום ד' 24.6.09 בשעה 20:30
גני תקווה | מרכז הבמה, יום ה' 25.6.09 בשעה 20:30
תל אביב | מוזיאון תל אביב לאמנות, יום ו' 26.6.09 בשעה 14:00;
מוצ"ש 27.6.09 בשעה 21:00; יום א' 28.6.09 בשעה 20:30
ירושלים | אולם הנרי קראון, תיאטרון ירושלים, יום ב' 29.6.09 בשעה 21:00

דמיטרי שוסטקוביץ' (1906-1975)

סימפוניה לכלי קשת, אופ. 118א'
מעובדת מרביעייה לכלי קשת מס' 10 בלה במול מז'ור,
אופ. 118 בידי רודולף ברשאי

אנדנטה || אלגרטו פורוזו || אדאג'ו || אלגרטו - אנדנטה

משך היצירה: כ־23 דקות

הרביעייה העשירית לכלי קשת נכתבה בקיץ 1964 בסמיכות להלשתי יצירות קודרות, הסימפוניה "באבי יאר" והפואמה הסימפונית "ההוצאה להורג של סטפן רובין", ולפיכך היא מפתיעה במיוחד בשל אופייה המופשט, המעודן ואף האופטימי. הפרק הראשון פותח בנושא מאופק וקצוב בניגון הכינורות הראשונים. הצ'לי מציגים נושא שני שירתי, בליווי קצבי של הוויולות. הכינור הראשון פותח בנושא שלישי מעודן. במהלך כל הפרק חוזרים הנושאים הקצרים הללו שוב ושוב ויוצרים דו־שיח בין קבוצות הכלים השונות. הפרק כולו שומר על אופי מהוסס, חזרו ציפיה.

הסקרצו מפריע את האווירה הדרוכה בפרץ של זעם. הכינור הראשון מציג נושא אלים, משולח־רסן, המלווה בנושא קצבי. עד מהרה הצ'לי עונים לו בנושא שני עצבני אף יותר, המנוגן ברגיסטר הגבוה ביותר של הכלי. עד מהרה הופך הפרק לדו־שיח בין שתי קבוצות: שתי קבוצות הכינורות מול הוויולות והצ'לי. בסוף הפרק מתלכדים כל הכלים למעין מחול פראי, קמאי. הפרק השלישי כתוב בנוסח פסקליה, צורה מוסיקלית המושתתת על רצף הרמוני מסוים בן שמונה תיבות, החוזר שוב ושוב בשינויים שונים. הצ'לי מציגים נושא מוסיקלי חם ושירתי, וחוזרים עליו לאורך כל הפרק. הכינור הראשון יוצר וריאציות מלודיות בשטף קולח. הכינור השני והוויולה מסתפקים ביצירת מילוי הרמוני בלבד. לפתע פוצחים הכינורות הראשונים בנושא הפסקליה, בשינוי קל וללא הצ'לי, ולאחר היסוס מה מובילים אל הפרק האחרון. הוויולה מציגה את הנושא הריקודי, ומצטרף אליה הכינור השני. הוויולה מציגה גם את הנושא השני השירתי. שוסטקוביץ' טווה מנושאים אלה שיא רב־עוצמה, ובמרכזו שבים הצ'לי וחוזרים על נושא הפסקליה מן הפרק הקודם, בעוד הכינורות מזכירים את הנושא שפתח את הפרק האחרון. אט־אט הכול דועך, בעוד התזמורת מצטטת נושאים מכל היצירה, עד לסיימה החרישי.

לארס־אריק לארסון (1908-1986)

קונצ'רטו לקונטרבס ולתזמורת כלי קשת
אופ. 45, מס' 11

בלדה: מודרטו || אריזו: לנטו || פינאלה: אלגרו ויואצ'ה

משך היצירה: כ־12 דקות

לארס־אריק לארסון, מן המלחינים השוודים הבולטים במאה העשרים, למד בקונסרבטוריון בסטוקהולם, והשתלם מאוחר יותר אצל אלבן ברג ופריץ רויטר. סגנונו מושתת על היסודות של הרומנטיקה המאוחרת, ובמקביל גם על שיטת שנים־עשר הטונים של שנברג. הוא המלחין השוודי הראשון שכתב מוסיקה סיראלית. עם זאת, השכיל לפתח הבעה מקורית משל עצמו, הנוטה לכיוון התמצות ברוח היצירות המאוחרות של סיבליס והזרם הניאורקלאסי.

הוא כתב מוסיקה לתיאטרון, לקולנוע ולרדיו, וכן מוסיקה לאולמות הקונצרטים. הוא כתב שנים־עשר קונצ'רטיני למגוון כלים סולניים, המגלמים את מלוא הטווח התזמורתי, מהגבוה לנמוך: פסנתר, חליל, אבוב, קלרינט, בסון, קרן, חצוצרה, טרומבון, כינור, ויולה, צ'לו וקונטרבס. שורשיו של הקונצ'רטו האחרון בסדרה זו, שנשמע הערב, נעוצים היטב בסגנון הניאורקלאסי. היצירה נפתחת ברציטטיב קצר שבו התזמורת והקונטרבס הסולן נמצאים במגמות הפוכות - התזמורת באקורד מפורק עולה והקונטרבס משיב לה באקורד מפורק בירידה. הפרק עצמו הוא סקרצו קליל ותזזיתי שבמרכזו חטיבת טריו שירית.

הפרק השני נפתח במארש נוגה בפי התזמורת, הכינורות באוסטינטו קודר וכלי הקשת הנמוכים מלווים אותם בצעדים חרישיים, מאופקים. על ערש זה מופיעה מלודיה מהורהרת בקונטרבס הסולן. לאחר חילופי דברים בין הסולן והתזמורת, שבו הנושא וחותרם את הפרק באווירה מלנכולית מעט.

הפרק האחרון פותח בדיוק כשם שהחלה היצירה, ועד מהרה מתפתח רונדו ריקודי ושנון, שבו הקונטרבס מציע רעיון חדש - סולם עולה. התזמורת מאמצת את הרעיון, אולם עד מהרה שבה לסורה. לאחר אזכור קצר של נושא הטריו מן הפרק הראשון, הקונטרבס חוזר שוב על נושא הרונדו, ומוביל לקודה קצרה ווירטואוזית, שבה לסולן מוענקת זכות המילה האחרונה.

סרגיי קוסביצקי (1874-1951) קונצ'רטו לקונטרבס, אופ. 3 (1905)

אלגרו || אנדנטה || אלגרו

משך היצירה: כ־15 דקות

סרגיי קוסביצקי נודע בעיקר כאחד המנצחים הגדולים של המאה העשרים, אולם ספק אם רבים יודעים כי היה גם מלחין ונגן קונטרבס, שגם כתב יצירות לא מעטות לכלי זה. הוא נולד ברוסיה למשפחת מוסיקאים יהודים. בגיל ארבע עשרה החל ללמוד נגינה בקונטרבס במוסקבה, ובגיל עשרים כבר הצטרף לתזמורת הבולשוי. עד מהרה קצר תהילה כסולן ועבר ללמוד ניצוח בברלין אצל ארתור ניקיש. לאחר מלחמת העולם הראשונה היגר לפריז ומאוחר יותר לארה"ב, שם התמנה למשרת המנהל המוסיקלי של התזמורת הסימפונית של בוסטון. במשך שני עשורים מיצב את התזמורת כאחת האמריקניות המובילות, והקלטותיו עמה התפרסמו ברחבי העולם. בשנת 1941 הפך לאזרח ארה"ב.

נוסף על היותו מנצח מבריק, היה קוסביצקי פדגוג מן המעלה הראשונה והביע עניין רב במוסיקאים בני זמנו. עוד בשהותו במוסקבה הקים בית הוצאה לאור וקנה יצירות ממיטב המלחינים הרוסים של התקופה, וביניהם סקריאבין, פרוקופייב, סטרווינסקי ומטנר. בפריז היה אחראי להשמעות בכורה של יצירות חשובות רבות, ואף הזמין יצירות ממלחינים, אולי הנודעת שבהן היא תזמורו של ראול ל"תמונות בתערוכה" מאת מוסורגסקי. בשנת 1942 ייסד את "קרן קוסביצקי

למוסיקה", האחראית להזמנת יצירות מופת כגון האופרה "פיטר גריימס" מאת בריטן, הקונצ'רטו לתזמורת מאת ברטוק ו"סימפוניה טורנגלילה" מאת מסיין.

פסטיבל הקיץ של קונצ'רטים וסדנאות למוסיקה שייסד בטנגלווד מתקיים עד היום, והוא נודע כאחד היוקרתיים והחשובים בעולם. קוסביצקי שימש כמורה ומסייע לאמנים נודעים רבים, וביניהם מריו לנצה, סמואל אדלר, שרה קולדוול ולנרד ברנסטין. הלה מספר בזיכרונותיו כי קוסביצקי העניק לו פעם חפתים לפני קונצ'רטו, ומאז לא ניצח בלעדיהם.

קוסביצקי חיבר את הקונצ'רטו לקונטרבס, שנשמע הערב, בשנת 1905. השפעת האסכולה הרומנטית המאוחרת, ובכלל זה צ'ייקובסקי, ניכרת היטב ביצירה. הקונצ'רטו הוא למעשה פנטזיה בשלושה חלקים. הנושאים המוסיקליים המופיעים בפרק הראשון שבים בפרק השלישי, והאווירה המלנכולית ורוויית המתח מוצאת נחמה רק בפרק האמצעי הנינוח.

הפרק הראשון נפתח בתרועה תזמורתית וברציטטיב לקונטרבס הסולן, המזכירים לא רק את הרפרטואר הסימפוני של צ'ייקובסקי (הדים לקונצ'רטו הראשון לפסנתר), אלא גם את הקונצ'רטי המפורסמים לצ'לו מאת סךסאנס ודבוז'ק. הנושא הראשון בעל האופי המלנכולי מועבר בין הסולן והתזמורת. לאחר חטיבת מעבר וירטואוזית לקונטרבס, הסולן פותח בנושא שני ובהיר יותר, המוביל לקודה מהירה.

הפרק השני הוא רומנצה מלודית עשירה הבעה, המתנהלת ממש כאריה אופראית. גם כאן ניכרת היטב השפעת המוסיקה הקולית של צ'ייקובסקי. קוסביצקי מיטיב לנצל כאן את מלוא הטווח הצלילי של הקונטרבס, מנהמות עמוקות ועד קדנצה רכה וחרישית, בקצה העליון של הטווח.

בפרק האחרון קוסביצקי סוגר מעגל, ואנו שבים כמעט במדויק לתרועה שבפתיחת היצירה. שוב מוצג כמעט במדויק הנושא העיקרי של הפרק הראשון. לאחר אזכור קצר של הנושא היפה מן הפרק השני, פוצח הקונטרבס בקודה סוערת, המובילה לאישור מזורי של נושא זה, ולסיום.

יוזף היידן (1732-1809)

סימפוניה מס' 44 במי מינור, הוב. I: 44 "סימפונית האבל"

אלגרו קון בריו || מנואט וטריו || אדאג'ו || פינאלה: פרסו אסאי

משך היצירה: כ־22 דקות

מספרים, כי היידן ביקש שהפרק האיטי מתוך הסימפוניה במי מינור, שנשמע הערב, ינוגן בהלווייתו. בסופו של דבר, צבאותיו של נפוליאון כבשו את וינה שבועיים לפני מותו של היידן, ובהתאם לנסיבות, מותו של אחד מאזרחיה הנכבדים של וינה כמעט ולא הורגש. היידן נקבר בראשון ביוני 1809, בטקס צנוע וללא מוסיקה. שבועיים לאחר מכן נערך טקס אזכרה הולם, אולם נוגן בו הרקוויאם מאת מוצרט.

ייתכן ובקשתו של היידן היא בדיה בלבד, אולם סיפור זה העניק ליצירה את כינוייה - "סימפונית האבל". פרק האדאג'ו השלישי הוא אחד מקטעי המוסיקה הנוקבים והנוגעים ללב שנכתבו במאה השמונה־עשרה. היצירה כולה רבת עוצמה ומלאת השראה, ומייצגת נקודת שיא באחת התקופות הפוריות ביותר בחיי המלחין: בתחילת שנות השבעים של המאה כתב היידן כש־עשרה סימפוניות, שתיים־עשרה רביעיות מיתרים, שש סונטות לפסנתר, שש מיסות וכמה אופרות.

היצירה נפתחת בפרק אלגרו קון בריו סוער, ציון אופי נגינה נדיר למדי ביצירתו של היידן. הפרק נע במנעד רגשי רחב, מהתפרצויות זעם סוערות ועד הפוגות חרישיות. האינטנסיביות והפעלתנות הרבה בו, כמו גם המעברים הדינמיים הפתאומיים,

הולמים היטב את רוח סגנון ה"סער ופרץ", שהיה אופנתי מאוד בכתיבה המוסיקלית של התקופה. אמנם הפרק כתוב בצורת הסונטה המסורתית, ומבחינה ארכיטקטונית הוא עונה בהחלט לצורה הבסיסית של תצוגה־פיתוח־חזרה, אך היידן מבטל את ההצגה המסורתית של שני נושאים (או יותר) המנוגדים באופיים ובטונליות שלהם. במקום זאת, הוא מציג מיד בפתיחה את החומרים המוסיקליים שמהם מורכב הפרק - נושא תקיף וסטטי בן ארבעה צלילים, המנוגן באוניסונו בכל כלי התזמורת. לאחר הד קצר לנושא המנוגן בכלי הקשת, מופיע נושא שני סוער, המשמש מקור אנרגיה עיקרי לפרק. היידן מנצל לאורך הפרק את הנושא בן ארבעת הצלילים, באופנים שונים: כרציטטיב מהורהר, המפסיק לעתים את השטף המוסיקלי, כבס מלווה, כחיקויים קנוניים בין כלי התזמורת השונים, וגם לקראת סוף הפרק, בקודה שהיא למעשה פוגה בזעיר אנפין.

המנואט חמור הסבר מהווה חיץ בין הסערה הקדחתנית של הפרק הראשון לבין אוירת האבל של הפרק האיטי. זהו למעשה קנון בין שני קולות - גבוה (בידי הכינורות) ונמוך (בידי הצ'לי והבסים). יש משהו ברוקי מובהק בהקפדה האדוקה על ההפרדה בין הקולות והנכונות לטוות את הקנון עד תומו. הטריו האוורירי מתפרץ כמשב רוח רענן,

והבלטת תפקיד הקרן והאבובים משווה עליצות כפרית מעט המנוגדת מאוד למחול המאוכן הקודם לה, אשר גם חותם את הפרק.

הפרק השלישי הוא מופת לכך שמוסיקה הכתובה במז'ור אינה בהכרח "שמחה". האווירה המאופקת והמלנכולית מתהווה הודות לפשטות המלודיה ועידונה, והתזמור המיוחד - כלי הקשת מנגנים עם עמעם, ועם הצטרפות כלי הנשיפה הם עוברים לליווי שקוף, עדין כתחרה. במקום לשאוף לשיא רווי צבע, היידן עושה בדיוק ההיפך - לאחר אפיזודה קודרת מעט, המרקם התזמורתי נעשה שקוף יותר ויותר, עד שנותרים רק הכינורות הראשונים בליווי חרישי, כהד. האיפוק בפרק הזה מרשים במיוחד נוכח הסערה משולחת־הרסן המאפיינת את הפרקים החיצוניים, והשיבה לסגנון הסער ופרץ בפרק האחרון מזעזעת עוד יותר בעוצמתה. בפרק המסיים הקצר הזה מעצים היידן את המתח והסערה: צורת הסונטה מהודקת עוד יותר מאשר בפרק הראשון, האפקטים התזמורתיים עזים יותר, הקרנות נוהמות מעל מיתרים אחוזי קדחת, מעבר הנושא בין כלי הקשת הגבוהים והנמוכים נדמה כניסיון שווא לאחוז בהיגיון צורני כלשהו. באורח מפתיע החורג מהמוסכמות של התקופה, היידן מסיים את הפרק והיצירה כולה בסולם מי מינור, ולא במקביל המז'ורי.

The 25th Season

When Words End, Music Begins Series

Concert no. 5

A Very Large Violin

Noam Sheriff, conductor

Nabil Shehata, double bass

Lars-Erik Larsson (1908-1986)

Concertino for double bass and strings, op. 45 no. 11
(Israeli Premiér)

Dmitri Shostakovich (1906-1975)

Symphony for strings, op. 118a
(arrangement of String Quartet no. 10 in A flat Major,
op. 118 by Rudolf Barshai)

Intermission

Sergei Koussevitzky (1874-1951)

Concerto for double bass and orchestra op. 3
(arranged for string orchestra)

Josef Haydn (1732-1809)

Symphony no. 44 in E minor, Hob. I : 44 "Trauersymphonie"

- **Modi'in** | Performance Arts Center, Monday, 1st June 2006 at 20:30
- **Jerusalem**, YMCA Hall, Tuesday, 2nd June 2006 at 20:30
- **Tel Aviv**, Tel Aviv Museum of Art, Thursday, 4th June 2006 at 20:30

Guest Musicians: Daria Chaplin, Yoni Gertner - viola; Shira Mani - cello; Dmitri Rozenzweig - bass

THE ISRAEL CAMERATA JERUSALEM
MUSIC DIRECTOR: AVNER BIRON

Program notes: Kedem Berger Design: Hagit Maimon